

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Praxis Iurispatronatus Acquirendi, conseruandiq[ue] illud;
ac amittendi modos breuiter continens**

Viviani, Giuliano

Romae, 1620

Lib. 15. in quo continetur quomodo amittatur iuspatronatus vere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61772)

LIBER DECIMVS QVINTVS

In quo continetur quomodo amittatur ius patronatus vere.

CAPVT PRIMVM.

Ius patronatus aliquando amittitur absque delicto patroni.

SUMMARIVM.

- 1 Ius patronatus amittitur aliquando sine delicto.
- 2 Ius patronatus amittitur diruta Ecclesia.
- 3 Item dote consumpta. Redotans ecclesiam fit patronus.
- 4 Ecclesiam quis non reedificat, volente patrono reedificare.
- 5 Ius patronatus amittitur si Papa illud auferat.
- 6 Item amittitur per non usum.
- 7 Nisi talis non usus veniret, quia Ecclesia non vacauit.
- 8 Ius patronatus amittitur, si donetur, vel cedatur.

9 Item amittitur per unionem.

10 Praxis circa unionem Ecclesie patronatae cum Ecclesia libera.

- 1 Ius patronatus amittitur, & patronus de eo priuatus remanet absque delicto suo, seu culpa: quod pluribus modis contingere potest.
- 2 Primo ergo modo patronus amittit ius patronatus, absque suo delicto, videlicet si ecclesia destruat, & ibi, vel alibi ab alio reedificetur; nisi reedificatio fieret ex cæmentis diruta ecclesie, quia tunc ratione fundi ambo erunt patroni. Idem si sit dos con-

S 2 sum.

2 sumpra, nam redotans effi-
 citur patronus. Est tamen
 notandum, quod patronus
 non tenetur reficere, sed re-
 edificare ecclesiam, si vult ius-
 patronatus de nouo acqui-
 rere; & qui tenetur ad eccle-
 się reparationem, tenetur etiã
 ad reparationem domus pa-
 rochi: & si vnus ex patronis
 non concurret in reedifica-
 tione, non acquirit ius patro-
 natus, nec conseruabit ius an-
 tiquum, sed accrescet compa-
 4 tronis. Et volente ꝑ patrono
 dirutam ecclesiam reedifica-
 re, non admittitur extraneus
 ad reedificandum. Et de hoc
 modo vide Card. Tusc. pract.
 conclus. iur. littera I. con-
 conclus. 620. num. 4.
 5 Secundo, amittit ꝑ si Papa
 in totum auferat, vel suppri-
 mat ius patronatus, cum id ha-
 beat patronus ex gratia. c. 3.
 de iure patronat. vide Felin.
 in cap. quæ in ecclesiarum.
 colum. 14. de constitut.
 6 Tertio, amittitur ꝑ ius pa-
 tronatus, si ecclesia patrona-
 ta acquisiuit libertatem per
 nõ vsum præsentationis, quia
 patroni non præsentarunt.
 Abb. consil. 106. vol. 2. col.
 penult. facit cap. de quarta,

vbi Innoc. not. de præscript.
 & tempus præscriptionis suf-
 ficiet illud, quod requiritur
 ad præscribendum contra
 laicum: idem est si laicus con-
 tra laicum ecclesię patrona-
 tæ præscribat ius patronatus.

7 Quod non ꝑ procedit, quan-
 do talis non vsus fuit, quia
 casus vacationis, non euenit
 etiam per centum annos, vel
 euenit, sed Papa contulit de-
 rogando patronis. vide Fir-
 manum in tract. de Episcopo
 par. 3. quæst. 23. Vide Card.
 Tusc. vbi supra. num. 6.

8 Quarto, amittitur ꝑ ius pa-
 tronatus si patronus illud ce-
 dat, donet, seu renunciât al-
 teri cum consensu Episcopi,
 vel si ipsimet ecclesię illud
 cedat. cap. vnico. de iure pa-
 tronat. lib. 6. de quibus mo-
 dis transferendi, & sic amit-
 tendi ius patronatus, dictum
 est supra pluribus in locis.

9 Quinto, amittitur ꝑ ius pa-
 tronatus, si ecclesia patro-
 nata vnatur alteri ecclesię
 liberæ de patroni consensu.
 10 Tamen ꝑ in praxi vidi serua-
 ri, quod quando ecclesia pa-
 tronata vnatur ecclesię libe-
 ræ de consensu patroni, & fa-
 cultates ecclesiarum vnita-
 rum

rum sunt æquales, pro vna vice confert Ordinarius, & pro alia vice præsentat patronus. ita contigit in Plebania sanctæ Iuliæ de Caprona, Pisanæ Diœcesis, quæ est liberæ collationis, eiq; fuit annexa ecclesia sancti Martini de Crespignano dictæ Diœcesis, quæ est de iurepatronatus hæredum Domini Leo-

nis de Cambinis, nam pro vna vice confert Illustrissimus Dominus Archiepiscopus Pisanus, pro alia vero vice præsentant Rectorem dicti hæredes, & sic alternatim proceditur. & de his omnibus vide Lambertin. de iurepatronat. lib. 3. quæst. 7. per omnes articulos dictæ quæstionis.

CAPVT SECVNDVM.

Iuspatronatus amittitur aliquando ex delicto patroni.

SVMMARIVM.

- 1 Iuspatronatus amittitur aliquando ex delicto.
 - 2 Vt si iuspatronatus vendatur.
 - 3 Vel si patronus labatur in heresim.
 - 4 Seu si sit receptator, seu defensor hæreticorum, seu schismaticus, &c.
 - 5 Vel sit reus læsæ maiestatis.
 - 6 Vel proditor patriæ.
 - 7 Vel si occidat rectorem.
- Praxis iurispatron.

sui beneficij.

- 8 Patronus utram priuetur propter delictum iurepatronatus ab ecclesiastico, aut à seculari Iudice.
- 9 Iudex ecclesiasticus potest propter delictum priuare patronum iurepatronatus.
- 10 Iudex vero secularis id facere nequit.
- 11 Etiam si cum publicatione bonorum includeret iuspatronatus.
- 12 Et etiam si publicet bona patroni sine dicta inclusione

§ 3 iu-

12 iurispatronatus, tunc enim
Episcopus priuat patronum.

13 Iuspatronatus an transeat
in fiscum.

14 Praxis est, quod transeat.

15 Sententia amittitur iuspa-
tronatus.

16 Secus est, si sententia ef-
set lata in contumaciam.

1 **P**atronus † amittit iuspa-
tronatus ex suo delicto,
idque pluribus modis acci-
dit, &

2 Primo, si † iuspatronatus
vêdat, quod vendi non potest.
cap. de iure de iurepatrona-
tus: tunc enim vendens illud
amittit, & emens amittit præ-
cium, quod datur ipsi eccle-
siæ, & ecclesia remanet libe-
ra. cap. quia clerici. de iure-
patronatus.

3 Secundo, si † patronus la-
batur in hæresim. ad text. in
cap. cum secundum. de hæ-
ret. lib. 6. cum ipso facto tunc
omnia eius bona ecclesiæ sint
applicata, & si reuertatur ad
fidem, illud non recuperat.
Abb. in cap. quia diligentia.

4 de elect. Quod etiam † proce-
dit in receptatoribus, & de-
fensoribus Hæreticorum, in
Schismaticis, Apostatis, &

excommunicatis infordescen-
tibus in excommunicatione
majori per annum.

5 Tertio, si † patronus com-
mittat crimén læsæ maiesta-
tis humanæ. Abb. in cap. cum
laici, de iurepatronat. vbicum-
que enim procedit à iure, vel
ab homine publicatio bono-
rum alicuius, eo casu perdit
etiam iuspatronatus. Abb. in
dicto cap. quia diligentia in
fine.

6 Quarto, si patronus † sit
proditor patriæ, tunc enim
priuatur iurepatronatus. ad
ea, quæ dicuntur in Clemen-
ne in agro. §. quia vero. de
statu monac.

7 Quinto, patronus † amit-
tit iuspatronatus, si ipse, vel
alius pro eo occidat Recto-
rem beneficij patronati. cap.
in quibusdam. §. sacri de pœ-
nis: nisi patronus id faceret
ad sui defensionem vim vi re-
pellendo cum moderamine
inculpatæ tutelæ, vt per glos.
in dicto. §. sacri. in verbo præ-
sumpserint, vel si aliter mor-
tem euitare non posset. Clem.
si furiosus de homicid.

8 Numquid autem † patro-
nus propter delictum priue-
tur iurepatronatus, à Iudice
eccle-

ecclesiastico, vel seculari; du-
bium est inter Doctores. Ideo
pro maiori declaratione con-
stitutendi sunt infra scripti ca-
sus, *his: iudic. ob. a. i. n. o. s.*

9 Primus est, quando Iu-
dex Ecclesiasticus procedit
contra patronum super pri-
uatione iurispatronatus prin-
cipaliter, & id facere potest.
dicto cap. in quibusdam: idem
est si procederet contra pa-
tronum super alio delicto, su-
per quo includitur etiam pri-
uatio iurispatronatus.

10 Secundus est casus, quan-
do Iudex laicus vult per suam
sententiam confiscare tantum
iurispatronatus, & tunc huius
Iudicis sententia non tenet
super hoc. gloss. in cap. filijs
16. quaest. 7. in verbo pro-
pinquis.

11 Tertius est casus est quando
Iudex laicus facit per suam
sententiam publicationem
omnium bonorum patroni,
cum speciali mentione iuris-
patronatus, & tunc huiusmo-
di sententia non valet. Abb.
in cap. quanto. column. pe-
nult. de iudic.

12 Quartus est casus est, quan-
do Iudex laicus ob delictum
patroni facit publicationem

omnium bonorum eiusdem,
sine aliqua mentione iurispa-
tronatus, & tunc non inclu-
ditur iurispatronatus, sed Epi-
scopus potest se informare
summarie, & patronum pri-
uare. Ita procedit dictum.
Butrij in Clement. pastoralis.
de re iudic. & ex publicatio-
ne facta per Iudicem laicum
ex delicto commisso à patro-
no contra ecclesiam, patronus
remanet priuatus iure patro-
natus, ex Iuris dispositione,
& ecclesia remanet libera.

13 Quintus, est casus est quan-
do Iudex laicus publicat om-
nia bona patroni propter eius
delictum: & tunc simul cum
Vniuersitate publicata, in
qua adest iurispatronatus, an
iurispatronatus transeat in
Fiscum, vide Felin. in dicto
cap. quanto num. 3. de Iu-
dic. Et in praxi est vidi in hu-
iusmodi casu vna cum dicta,
Vniuersitate transire iuripa-
tronatus in Fiscum, qui Fi-
scus adueniente vacatione
vice patroni banniti, cuius
fuerunt in Fiscum incorpora-
ta omnia bona, praesentat Re-
ctorem ad vacantia benefi-
cia, & probatur dictum iurisp-
atronatus tanquam proue-

niens ex persona dicti banniti.

15 Adnotandum est etiam, quod per sententiam Iudicis competētis ecclesiastici amittitur iuspatronatus, ut quando lis sit inter aliquos compatronos super iurepatronatus alicuius beneficii, & factis legitimis probationibus Iudex pronunciet iuspatronatus ad vnum pertinere, excluso altero: talis exclusus rema-

net eo priuatus omnino. Secus si in contumaciam, vel non legitime citatus priuatus fuisset; quia tunc nulla est sententia de quibus: vide Lambertin. de iurepatronat. lib. 3. quæst. 8. per omnes articulos dictæ quæst. & quod iuspatronat. non transeat in Fiscum. in casu suprascripto, vide proxim Archiepiscopalem Leonis in parte secunda. cap. 21. de iurepatronat. num. 32. & 33.

CAPUT TERTIUM.

Iuspatronatus amittitur si patronus se ingerat in perceptione fructuum beneficii patronati,

SUMMARIUM.

1 Patronus se ingerens in perceptione fructuum beneficii, cuius est patronus, perdit iuspatronatus.

2 Concil. Tridentin. sessione vigesima secunda de reformat. cap. 11. & sessione vigesima quinta de reformat. capitulo nono.

3 Presentatus lite pendente,

seu ante institutionem se ingerens in recollectione fructuum beneficii cadit à iure suo.

4 Cap. auaritia. de electione libro 6. procedit in omnibus beneficiis.

1 Patronus si se ingerens in perceptione fructuum beneficii patronati, aut bona ipsius usurpans, priuatus est sta-

statim iurepatronatus, & est
 excommunicatus. ita habetur
 2 in Concil. Trident. † Sess. 22.
 cap. 11. de reformat. in vers.
 quod si eiusdem ecclesiæ, &
 Sess. 25. de reformat. cap. 9.
 † in versic. patroni autem be-
 neficiorum. vide praxim Ar-
 3 chiepiscopalem Leonis par. 2
 cap. 21. num. 31. de iurepa-
 3 tronat. Præsentatus † autem
 lite pendente, seu ante insti-
 tutionem ingerens se in re-
 collectione fructuum benefi-
 cij, ad quod fuit præsentatus
 cadit à iure suo, & tribuitur
 colliganti. Clement. vnica.

de sequestr. possess. & fruct.
 Rebuff. in sua praxi beneficia-
 ria de subrogationibus nu. 8.
 Quaranta in summa Bullarij,
 in verbo beneficiorum posses-
 sio, & Crescent. Decif. 6. de
 iurepatronat. qui concludunt
 4 text. † in cap. auaritiæ, de
 elect. lib. 6. procedere etiam
 in omnibus beneficijs: & ideo
 si præsentatus se ingerat per
 se, vel per alium in totum,
 vel in partem, ipso iure amit-
 tit ius petendi institutionem.
 Cardin. Serafin. Decif. 598.
 & 1238. num. 9. & Cardin.
 Mantica Decif. 261.

CAPVT QVARTVM.

Clericus beneficiatus ad quid teneatur respectu
 beneficij duntaxat.

SVMMARIVM.

- 1 Clericus Beneficiatus ad
 tria tenetur.
- 2 Idem tenetur incedere in
 habitu, & tonsura clericali.
- 3 Concil. Trident. sess. 23. de
 reformat. cap. 6.
- 4 Constitutio Sixti V. de

habitu, & tonsura clerico-
 rum.

- 5 Clericus non punitur si ex
 iusto timore non deferat ha-
 bitum.
- 6 Vel propter paupertatem.
- 7 Vel si vnica vice tantum.
- 8 Vel propter infirmitatem.
- 9 Habitus clericalis quis sit.

10 Ha-

- 10 *Habitus clericalis determinatus non reperitur.*
- 11 *Habitus clericalis est ex usu.*
- 12 *Clericus ratione beneficij tenetur quotidie recitare Diuinum Officium.*
- 13 *Beneficium datur propter officium.*
- 14 *Causa excusantes à recitatione officij.*
- 15 *Clericus ratione beneficij tenetur residere.*
- 16 *Concil. Tridentin. sessione sexta de reformat. capitulo 1. & 2. & sessione vigesimatertia de reformat. capit. 1. & sessione vigesimaquarta de reformat. cap. 12.*
- 17 *Causa excusantes à residentia.*
- 18 *Residere est deseruire.*
- 19 *Beneficiatus clericus tenetur recitare Officium iuxta consuetudinem suae Diocesis.*
- 20 *Clericus tenetur clericalem vitam, & honestatem seruare.*
- C**lericus † Beneficiatus ratione beneficij ad tria tenetur, nempe ad habitum clericalem deferendum, ad Diuinum officium persoluum, & ad residendum, seu

inferuendum beneficio.

2 Primo, ergo † clericus beneficiatus tenetur in clericali habitu, & tonsura incedere, sicuti etiam tenetur clericus in sacris ordinibus constitutus: ita habetur in Concil. † Trident. Sess. 23. de reformat. cap. 6. Hodie † insuper extat constitutio Sixti Quinti de habitu, & tonsura per clericos, seu milites beneficia, vel pensiones obtinentes deferendis, & de poenis contra inobedientes inflictis, publicata Romæ die 18. Ianuarij 1589. incipiente, cum Sacrosancta, quam refert Quaranta in summa Bullarij in verbo habitus clericalis in principio. Quod non † procederet si clericus ex iusta causa timoris clericalem habitum non deferret. cap. clerici. de vita, & honest. cleric. vel si non deferret fractione paupertatis. Imola in Clement. 2. num. 9. de vita, & honest. cleric. Vel si † non deferret pro vnica vice tantum. Farinac. pract. crim. in tit. de inquisit. quæst. 8. nu. 68

8 Vel si non † posset propter infirmitatem tonsuram deferre. Cappell. Tholosan. Decis. 104.

9 Dubium tamen ¶ est, quæ vestes sint clericis congruentes, & vere clericales, cum in dicta Constitutione Sixti Quinti nil aliud habeatur, nisi vt vestes sint talares: de qualitate autem illarum nec per illam constitutionem, neque per alia iura nihil statutum reperitur. Et quod ¶ clerici seculares non habeant certum, & determinatum habitum, testatur glos. notabilis in clem. 1. in fine. de elect. interdicitur tamen clericis certarum vestium vsus. dicto cap. clerici, & dicta clem. 2. Menoch. de arbitr. iud. libro 2. centuria 4. casu 393. Diaz in sua praxi criminali canonica cap. 75. Ideoque ¶ in hoc casu dicendum est pro resolutione, quod illæ sunt clericales vestes, & honestæ, quæ vsu, & consuetudine illius Regionis, seu Prouinciæ vbi commorantur, admiffæ fuerint. glos. in c. si quis virorum. distin. 30. & in dicto cap. clerici. in verbo, de aurtis. late probat Couar. pract. quæst. cap. 32. num. 7. Iulius Clarus in practica criminali q. 36. num. 11. & attendenda est consuetudo clerico-

rum tantum. Farinac. vbi supra. num. 69. & vide Quarantam, vbi supra in additio.
 12 Secundo, tenetur ¶ Clericus Beneficiatus ratione beneficij recitare quotidie Diuinum Officiū, idest septem horas Canonicas; & si eas non recitet legitimo impedimento cessante, fructus beneficij non facit suos pro rata, omiffi Officij, & temporis, sed eos tamquam iniuste perceptos in fabricas huiusmodi beneficiorum, vel pauperum elemosinas erogare
 13 tenetur: cum propter ¶ Officiū detur beneficium. ita habetur in constitutione Leonis decimi relata per Quarantam in Summa Bullarij in verbo horæ canonicæ, & extat alia constitutio Pij V. edita die 12. Octobris 1571. relata per Quarantam ibidem, ad quarum declaracionem vide Domin. à Soto de iust. & iur. lib. 10. quæst. 5. artic. 6. & Nauarrum in suo manuali cap. 25. num. 122. & sequentibus, & Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. centur. 2. casu 429. vide Cardinal. Tolet. in Summa lib. 2. cap. 12. & Henriquez in Summa libr.

libr. 13. de excommunicat.
cap. 13. num. 2. & eundem
Nauarrum de oratione, &
horis canonicis cap. 7. n. 31.

14 Et de causis ꝛ excusantibus
ab officio persoluendo, & de
tempore horarum canonicarum,
vide Marcellum Francolinum
præbiterum, & Doctorem
Bodianum, & Carolum
Macingum in suo tractatu.
de horis canonicis.

15 Tertio tenetur ꝛ clericus
beneficiatus ratione beneficii
residere: & contra non
residentes seruetur dispositio
sacrorum canonum, vt in
tit. de clericis non resident.

16 & in Concil. Trident. ꝛ sess.
6. de reformat. cap. 1. & 2.
& sess. 23. de reformat. cap.
1. & sess. 24. de reformation.
cap. 12. & super residentia
facienda per obtinentes pa-
rochiales Canonicatus, aut
dignitates, seu aliud benefi-
cium, extat constitutio Pij
Quinti publicata Romæ die
15. Iunij 1568. relata à Qua-
ranta in Summa Bullarij
in verbo residentia in prin-
cipio.

17 Quæ vero ꝛ sint iustæ cau-
sæ excusantes à personali re-
sidentia, & ex quibus licitum

fit per substitutum deserui-
re, plures enumerantur per
Ioan. de Silua in suo tractatu
de beneficijs par. 4. quæst. 6.
& Hoiedam in suo tractatu
de beneficiorum compatibili-
tate, & incompatibilitat. p.
1. cap. 17. & vide Quaranta
in dicto verbo residen-
18 tia. Et cum ꝛ residere sit de-
seruire, si beneficium non
requirat personalem residen-
tiam, tenetur attamen sal-
tem clericus beneficiatus de-
seruire beneficio suo celebra-
do singulis annis festum San-
cti illius, cuius titulo bene-
ficio decoratur, & cætera
onera à fundatore in funda-
tione apposita persoluere, &
adimplere.

19 Ergo clericus ꝛ beneficia-
tus tenetur recitare Diuinum
Officium iuxta consuetudi-
nem Diocæsis, in qua com-
moratur, & beneficium ha-
bet. Item tenetur deferre
habitum clericalem, qui ho-
die ex communi vsu est ve-
stis talaris nigri coloris non
alterius, nisi aliud suadeat
personæ dignitas. Et demum
residere in beneficio, & de-
seruire; cæteraque ad cleri-
calẽ vitam, decorem, &
hone-

Pars III. Lib. XV. Cap. IV. 285

honestatem † pertinentia
ad vnguem seruare, & alijs
fit exemplum viuens bono-
rum operum, & doctrinæ,

vt de illo merito illud affir-
mari possit, Christi bonus
odor est in omni loco.

ET ex his concluditur Praxis Iurispatronatus ad communem
utilitatem, & commodiorem vsum collecta, ad laudem, &
gloriam Sanctissimæ, & Indiuidua Trinitatis, & Gloriosissi-
mæ Mariæ semper Virginis Reginae Cælorum, & Patroni mei
Sancti Petri Apostolorum Principis, & Sanctæ Ecclesiæ Do-
ctorum, Sancti Ioannis Chrysostomi, Sancti Thomæ de Aqu-
ino, & Sancti Bonauenturæ, & Sancti Francisci, & Sanctæ
Catharinæ Virginis, & Martyris, totiusque Curia trium-
phantis. Amen.

F I N I S.

AV-

